

Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbeliste vahendite välistoetuste mitte-abikõlblike kulude katteks kasutamise põhimõtted

Vabariigi Valitsuse kabineti nõupidamisel 27.05.2021 (päevakorra punkt 7) ja 22.09.2022 täiendatud (lisatud alapunkt 4) tehtud otsused:

Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbeliste vahendite riigiülese tegevuse „Välistoetuste tagastused“ raames võib taotleda ja eraldada vahendeid järgmistel juhtudel:

1. lootusetuks tunnistatud tagasinõuded ulatuses, mida välistoetuse andja ei kata;
2. mitteolulise suurusega tagasinõuded, mis jäetakse otstarbekuse kaalutlusel sisse nõudmata ja mida välistoetuse andja ei kata;
3. rakendussüsteemist tingitud erijuhtumite korral, kus erimeelsuste lahendamiseks kokku kutsutud ümarlaual otsustatakse jätta nõue toetuse saajale esitamata või ei ole alust seda teha ning kulusid ei ole võimalik välistoetuse andjale katmiseks esitada:
 - tagasinõude aluseks oleva sätte suhtes ei olnud kulude tegemise ajal (sh hanke läbiviimise ajal) välja kujunenud selget õiguspraktikat või teadmist või on õigustõlgendus aja jooksul täpsustunud ja see ei olnud kulude tegemise hetkel teada, sh nt kui auditeeriv asutus ei ole varasemate (sama hanke) kontrollide tulemusel probleemi välja toonud;
 - vaideorgani otsuse tulemusel toetuse saajale välja makstavad või tagasi nõudmata jäetavad summad, mida ei ole võimalik välistoetuse andjale esitada;
 - korraldusasutuse ja auditeeriva asutuse vahelise lahendamatu erimeelsuse korral, mille tulemusel rakendusüksus auditi soovitusel täies ulatuses või osaliselt ei täida, aga auditis märgitud mitteabikõlblike kulusid ei saa välistoetuse andjale hüvitamiseks esitada;
 - kui korraldusasutus, rakendusasutus või rakendusüksus on andnud tahtmatult eksitavad suunised toetuse saajatele.
4. Euroopa Komisjoni ja teiste doonorite poolt raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise menetluse ning vastavuskontrolli menetluse tagajärjel tehtud finantskorrektsioonide ja vähendamiste summad, mida ei ole võimalik toetuse saajatelt tagasi nõuda.
5. Riigi Tugiteenuste Keskus korraldusasutusena kooskõlastab ministeeriumidega summad, täpsustab programmid ning esitab Rahandusministeeriumile programmide lõikes ühe koondtaotluse.
6. Vabariigi Valitsuse reservist kaetud struktuurivahendite finantskorrektsioonide alt vabanev toetus suunatakse valitsuskabineti 12. mai 2020. a otsuse kohaselt kriisileevendusmeetmete ülebroneeringu katteks.

Välistoetustega seotud mitteabikõlblike kulude reservist hüvitamise põhimõtted

1. Reservi sihtotstarbeliste vahendite riigiülese tegevuse „välistoetuste tagastused“ eelarvet saab kasutada kõikidele **vahendatavatele**^[1] välistoetustele valdkonna eest vastutava ministri

põhjendatud taotluse alusel või struktuurivahendite **korraldusasutuse** (Riigi Tugiteenuste Keskus, RTK) koondtaotluse alusel, mis on ministeeriumitega (mitteametlikult) kooskõlastatud.

2. Reservist kaetakse **lootusetuks tunnistatud tagasinõuete** toetuse osa, mida ei ole võimalik komisjonile jagamiseks esitada või mida toetuse andja on otsustanud osaliselt või täielikult mitte jagada. Kaetakse järgmised juhtumid:
 - Tagastused, mida toetuse saaja tagasi ei maksa ning mida ei saa komisjonile jagamiseks esitada, kuna need kulud on enne kulude sertifitseerimist maksetaotlusest maha arvatud.
 - Tagastused, mille osas on peale perioodi lõpparuande komisjonile esitamist selgunud, et toetuse saajalt ei ole võimalik toetust tagasi saada.
 - Tagastused, mida ei ole võimalik toetuse saajalt tagasi saada, aga mida komisjon ei ole nõus jagama vastavalt komisjoni delegeeritud määruse nr 2016/568 artiklile 2.
 - Tagastused, mis tulenevad ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta kohaldatava Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikkel 54 lõikest 2, mille alusel kaetakse toetuse saajatelt laekumata võlgnevustega seonduvad finantstagajärjed 50% ulatuses asjaomase liikmesriigi poolt ja 50% ulatuses liidu eelarvest, kui tagasinõudmist ei ole toimunud nelja aasta jooksul alates tagasinõudmistaoitluse kuupäevast või kaheksa aasta jooksul, kui tagasinõudmine toimub siseriikliku kohtu kaudu.
3. Reservist rahastatakse struktuurivahendite **kuni 1000 euro suuruseid tagastusi**, mida toetuse saajalt pole halduskulude vaatest mõistlik tagasi nõuda, aga mida ei saa komisjonile esitada, vastavalt Vabariigi Valituse määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ §-i 23 lõikele 4.
4. Reservi kasutatakse **rakendussüsteemist tingitud mitteabikõlblike kulude katteks, kui ümarlaua tulemusel otsustatakse nõuet toetuse saajale mitte esitada** või ei ole alust esitada (ümarlaua otsused fikseeritakse protokollis) ning kulusid ei ole võimalik ka komisjonile sertifitseerida:
 - finantskorrektsiooni aluseks oleva sätte osas ei olnud kulude tegemise ajal (sh hanke läbiviimise aja) välja kujunenud selget õiguspraktikat või teadmist või on õigustõlgendus aja jooksul täpsustunud ja see ei olnud rikkumise toimepanemise hetkel teada, sh nt kui auditeeriv asutus ei ole varasemate (sama hanke) kontrollide tulemusel probleemi välja toonud;
 - vaideorgani rahuldatud vaide tulemusel toetuse saajale välja makstavad või tagasi mitte nõutavad summad, mida ei ole võimalik komisjonile esitada, juhul kui vaide rahuldamine oli korraldusasutuse ja auditeeriva asutuse hinnangul põhjendatud;
 - korraldusasutuse ja auditeeriva asutuse vahelise lahendamatu erimeelsusega seotud kulude katteks, mille tulemusel rakendusüksus auditi soovitusel täies ulatuses või osaliselt ei täida, aga mida korraldusasutus ei saa komisjonile esitada, kuna auditi lõpparuande alusel tuleb kulud maha arvata;
 - kui korraldusasutus, rakendusasutus või rakendusüksus on andnud tahtmatult eksitavad suunised toetuse saajatele.
5. Euroopa Komisjoni ja teiste doonorite poolt **raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise menetluse ning vastavuskontrolli menetluse** tagajärjel tehtud finantskorrektsioonide ja vähendamiste summad, mida ei ole võimalik toetuse saajatelt tagasi nõuda.
6. **Struktuurivahendite 2014-2020** perioodi tagastuste katteks eraldatud vahendeid kasutatakse valitsuskabineti 12. mai 2020. a otsuse (päevakorrapunkt 4) kohaselt **kriisileevendusmeetmete ülebroneeringu katteks**. See tähendab, et vahendid ei lähe tagasi lisarahaks meetme tegevuse ega

projekti eelarvesse, kus mitteabikõlblikud kulud tuvastati. Rahandusministeerium lisab vastava märke ka vahendite eraldamise käskkirja.

Protsess

Tuvastatud mitteabikõlblike kulusid ei maksta välja, tasaarveldatakse uute abikõlblike kuludega või tuleb toetuse saajal toetus mitteabikõlblike kulude ulatuses tagasi maksta etteantud tähtajal (struktuuritoetuse seadus § 48 lõige 1). Riigieelarve seaduse § 54 lõike 2 punkt 2 kohaselt: kui riigiasutus on teinud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud vahendite arvel väljamakseid suuremas summas, kui laekub välistoetust või välistoetuse kaasrahastamise vahendeid, peab riigiasutus või tema kõrgemalseisev ministeerium, välistoetuse vahendaja tehtud väljamaksete puhul ministeerium, kelle vastutusalas on vastava välistoetuse väljamaksmise ülesande täitmine, katma puudujääva summa valitsemisala eelarvelistest vahenditest või taotlema puudujäägi katmist Vabariigi Valitsuse reservist. Vahendid ei laeku, kui kulud on juba välja makstud, aga Euroopa Komisjonile pole võimalik neid hüvitamiseks esitada (näiteks toetuse saaja ei maksa tagasi (nt on läinud pankrotti)); mitteabikõlblikud kulud on tekkinud auditi lõpparuande ja sellele järgneva finantskorrektsiooni otsuse erinevusest tingitult; õigusaktide tõlgenduse muutumisel või mõnel muul juhul, mille korral ei olegi põhjendatud toetuse saajalt toetuse tagasi nõudmine jne.

Olukorras, kus **finantskorrektsiooni otsus toetuse saajale erineb summast, mida korraldusasutus saab Euroopa Komisjonile abikõlblikuna deklareerida** (nt auditi aruande põhjal tehtud toetuse tagasinõudmise soovitus oli suurem kui finantskorrektsiooni otsusega mitteabikõlblikuks loetud osa), tuleb tekkinud vahe osas rakendusüksusel projektile sisestada **tehniline tagastus, mille katteallikaks on sõltuvalt asjaoludest kas Vabariigi Valitsuse sihtotstarbeline reserv või valitsemisala eelarve**. Sama kehtib ka nendele kuludele, kus finantskorrektsiooni otsuse tegemisest on loobutud, kuid on teada, et kulusid abikõlblikuna Euroopa Komisjonile sertifitseerida pole võimalik (nt jäävad pooled erimeelsuse ümarlaua rikkumise esinemise osas erinevale seisukohale ning juhtum kuulutatakse lahendamatuks erimeelsuseks; samuti kuni 1000 euro erandiga tagastused, mida toetuse saajalt tagasi ei küsita). Katteallikate paremaks planeerimiseks tuleb sellised tagastused sisestada infosüsteemi kohe, kui selgub, et makseasutus on nimetatud kulud sertifitseeritavate kulude seast välja arvanud (lõppenud aruandeaasta kulude osas selgub info peale *annual accountsi* esitamist aruandeaastale järgneva aasta märtsikuuks) või on juhtum kuulutatud ümarlaua lahendamatuks erimeelsuseks. Korraldusasutus koondab eelnimetatud info ja edastab selle nii rakendusasutustele kui rakendusüksustele.

Riigieelarve seaduse § 54 lõike 2 punktis 2 viidatud **Vabariigi Valitsuse** reserv (millest taotlemist reguleerib **Vabariigi Valitsuse reservist vahendite eraldamise ja eraldatud vahendite kasutamise kord**) võimaldab vahendeid eraldada 1) **erakorraliselt ettenägematuteks kuludeks** ning 2) **sihtotstarbeliselt Vabariigi Valitsuse heaks kiidetud tegevuste rahastamiseks** (mh eelarverida välistoetuste tagasinõuete erijuhtumite katteks).

1. Vahendatava välistoetuse korraldusasutus [RTK (toetuste arendamise osakonna riskijuhtimise ja järelevalve talitus) ja /või Maaeluministeerium ja/või Siseministeerium] analüüsib tähtjaks tagastamata mitteabikõlblike kulude sisu ja seisu ning sihtotstarbelisest reservist katmise vajadust ning põhjendatust:
 - lootusetuks tunnistatud tagasinõuete korral üks kord aastas vastavalt oma tööplaanile aga

hiljemalt I kvartali jooksul eelmise aasta reservi kasutamise taotluse.

- kuni 1000-eurosed struktuurivahendite tagasinõuded 1x aastas vastavalt oma tööplaanile aga hiljemalt I kvartali jooksul eelmise aasta reservi kasutamise taotluse.
 - erijuhtumid – struktuurivahendite korral ca 2x aastas: peale annual accountsi ja septembris või suuremate üksikjuhtumite korral vastavalt vajadusele; teised fondid vastavalt vajadusele.
2. Korraldusasutus esitab ministeeriumitega kooskõlastatud (mitteametlikult) taotluse sihtotstarbelisest reservist vahendite eraldamiseks Rahandusministeeriumile. Taotluse Rahandusministeeriumile võib esitada ka valdkonna eest vastutav ministeerium, sihtotstarbelisest reservist kasutamise osas konsulteerib Rahandusministeerium vastava fondi korraldusasutusega.
 3. Taotluses viidatakse Vabariigi Valitsuse otsusele, millega on tegevuse rahastamine heaks kiidetud, ja sellele lisatakse selgitused võetud või võetavate kohustuste kohta, taotletava summa üksikasjalik arvestus ning muu oluline teave (sh millise rakendusasutuse missuguse tulemusvaldkonna programmi ja programmi tegevuse eelarvet laekumata tagastus mõjutab; sh prognoos järgmise RES perioodi kulude osas; sh rikkumised, mis tuleb osaliselt katta valitsemisala eelarvest, tuuakse eraldi välja).
 4. Rahandusministeeriumi riigieelarve osakond lähtub Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelise reservi kasutamise korrast rahandusministri käskkirja koostamisel ning saadud sisendist RES protsessis vastava reservi rea eelarve planeerimisel. Nõutele vastava taotluse puhul teeb rahandusminister otsuse vahendite eraldamiseks, arvestades sihtotstarbeliste vahendite olemasolu Vabariigi Valitsuse reservis. Struktuurivahendite taotluste menetluse eest vastutab välisvahendite talitus.
 5. Ministri käskkirja alusel avab RTK riigiarvestuse töötaja asutusele limiidi.
 6. Finantskorrektsiooni otsuse ulatuses, mille katteks vahendeid reservist eraldati, kannab RTK valitsemisala finantsarvestuse talitus antud toetused SAPis ümber sihtotstarbelisest reservist antud toetusteks. Vahemikus hetkest, mil selgub, et doonorilt tulusid ei laeku kuni otsustatakse siseriiklik katteallikas mitteabikõlblikele kuludele on mitteabikõlblik kulu SAPis kajastatud välistoetusena, kuid RTK valitsemisala finantsarvestuse talitus kannab saadaoleva toetuse nõude ebatõenäoliselt laekuvaks (kuluks). Kui selgub, millisest allikast tehtud mitteabikõlblik kulu kaetakse, kannab RTK Finantsarvestuse talitus kulu ümber sellele allikale, võtab tagasi välistoetuse tulu ja nõude ning ebatõenäoliselt laekuvaks kantud välistoetuse nõude.
 7. Kui toetuste vahendeid arvestatakse rahaliselt eraldi e-riigikassa kontol, teeb RTK valitsemisala finantsarvestuse talitus ülekande valitsemisala üldiselt kulukontolt toetuste (SFOSi või mõnes muus IT süsteemis kajastuvate toetustega seotud) kontole riigikassas ning teavitab rakendusüksust ja korraldusasutust laekumisest.
 8. Rakendusüksus märgib finantskorrektsiooni otsuse alusel tekkinud nõude SFOSis või muus IT süsteemis laekunuks ja teavitab tegevuse lõpetamisest korraldusasutust. Korraldusasutus kontrollib sisestatud andmed üle, veendub nende korrektsuses, sh vajadusel palub teha parandused rakendusüksusel või SFOS kasutajatoel.
 9. RTK valitsemisala finantsarvestuse talitus inventeerib kvartaalselt tähtjaks laekumata nõudeid. RTK saadab info tähtjaks laekumata summast rakendusasutusele. Kui välistoetust ei laeku, tuleb leida kasutatud eelarve katteks uus allikas. Iga toetuse saldo peab lõpuks jõudma nulli.
 10. Kuni mitteabikõlblike kulude katteallikas ei ole otsustatud, on aruandlus raamatupidamises eelarveliidide lõikes ebakorrektn – kuigi on teada, et kulu ei olnud võimalik katta toetusest, kajastub see endiselt toetusest tehtud kuluna. Valitsemisala peab tehtud kulule uue katteallika leidma esimesel võimalusel.

Kõikide nende juhtude korral, mis ei klassifitseeru VV 27.05.2021 ja 22.09.2022 otsuse kohaste

juhtumite alla, ning kus valitsemisala oma eelarve piires ei leia vahendeid ega neid ei ole ka võimalik järgmise RESi protsessis eraldada või lisataotlusega saada, **võib ministeerium pöörduda taotlusega VV erakorralisse reservi**. Silmas tuleb pidada, et VV erakorralisest reservist eraldatakse vahendeid erakorralisteks (ettenägematuteks) juhtudeks. Protsess on kirjeldatud VV määruses (taotlus esitatakse Rahandusministeeriumile; sellele lisatakse: VV korralduse eelnõu reservist vahendite eraldamise kohta (kus on välja toodud tulemusvaldkond ja programm); VV korralduse eelnõu seletuskiri, milles esitatakse taotletava summa üksikasjalik arvestus, põhjendus vahendite eraldamise vajalikkuse kohta ja analüüs taotletavate vahendite asemel olemasolevate ressursside kasutamise võimaluste kohta; muud õigusaktides sätestatud või reservist vahendite eraldamise otsustamisel tähtsust omavad dokumendid ja informatsioon. Rahandusministeerium vaatab esitatud taotluse läbi 20 tööpäeva jooksul, kontrollides taotluse ja taotletava summa reservist eraldamise põhjendatust ning vastavust õigusaktidele ja nõuetele. Rahandusministeerium seejuures konsulteerib vastava fondi korraldusasutusega, et vajadusel selgitada välja konkreetse juhtumi asjaolud ning anda hinnang, kas antud kulu on võimalik katta hoopis VV sihtotstarbelisest reservist või mitte. Kui taotlus vastab õigusaktidele ning on nõuetekohane ja piisavalt põhjendatud, edastab Rahandusministeerium esitatud korralduse eelnõu Vabariigi Valitsusele. Rahandusministeeriumil ei ole õigus muuta Vabariigi Valitsusele esitatavas korralduse eelnõus taotleja taotletava summa suurust. Vajaduse korral esitab Rahandusministeerium Vabariigi Valitsusele alternatiivset arvamust kajastava Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu koos selgitustega. Otsuse teeb Vabariigi Valitsus.

Taust

Välisloetuste projektide rakendamine peab lähtuma nii Euroopa Liidu kui liikmesriigi õigusaktides kehtestatud reeglitest: nt tulemuste saavutamine, kulude abikõlblikkus, rakendusperiood, riigiabi ja riigihanke reeglid, teavituse nõuded jne. Nende reeglite täitmist kontrollivad rakendusüksused, korraldusasutus, audiitorid ning lisaks võivad kontrollida ka Riigikontroll, Euroopa Komisjoni audiitorid ja Euroopa Kontrollikoda. Finantskorrektsiooni otsused tuvastatud mitteabikõlblike kulude kohta koostavad rakendusüksused nii enda kui teiste nimetatud asutuste kontrollide tulemuste alusel. Tuvastatud mitteabikõlblike kulude katteks toetust ei maksta, tagasinõuded tasaarveldatakse uute abikõlblike kulude katteks makstava toetusega või tuleb **toetuse saajal tagasinõutud toetus mitteabikõlblike kulude ulatuses tagasi maksta etteantud tähtajal**. Kui toetuse saaja tagasinõutud toetust tagasi ei maksa, siis riigieelarve seaduse § 54 lõike 2 kohaselt **vastutab vahendite tagastamise eest riigieelarvesse ministeerium** oma eelarvega ning kui valdkonna ministeeriumi eelarvest vahendeid leida ei ole võimalik, siis peab ministeerium taotlema puudujäägile katet **Vabariigi Valitsuse reservist**.

Teatud juhtudel tekib olukordi, kus **ei ole põhjendatud toetuse saajalt toetus tagasi nõuda. 2018. aasta detsembris muutis Euroopa Komisjon kulude sertifitseerimise juhendit**^[2], mis on liikmesriikidele täitmiseks rangelt soovituslik. Juhise kohaselt on **auditi lõpparuandes toodud mitteabikõlblikud kulud lõplikud** ehk need tuleb abikõlblike kulude hulgast sertifitseerimisel välja võtta, isegi kui nendele ei järgne finantskorrektsiooni otsust või tehakse otsus väiksemas summas. Tagasi saab neid panna ainult kohtuotsuse või mõne muu struktuurivahendite administratsioonist sõltumatu organi otsuse alusel. Perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (STS) ning Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel rakendatavate fondide korral tuleb finantskorrektsiooni otsusega mittenõustumisel enne halduskohtule kaebuse esitamist läbida vaidemenetlus. Kuna STS §-i 51 kohaselt rahuldab rakendusüksuse peale esitatud vaided rakendusasutus või rakendusüksus, kes komisjoni juhendit arvestades ei ole sõltumatu struktuurivahendite administratsiooniväline organ, siis sellest

tulenevalt ei saa sellise mittesõltumatu organi otsuse alusel kulusid uuesti abikõlblikuks lugeda, kui need on kord sertifitseerimise protsessis maha võetud. Vaidemenetluse kui haldusorgani enesekontrolli meetme kaudu võib teatud juhtudel olla tulemuseks, et toetuse saaja esitatud vaie rahuldatakse ning algne finantskorrektsiooni otsus tühistatakse. Nii võivad erimeelsused audiitori, finantskorrektsiooni ja vaide otsuse tegijate vahel kaasa tuua **arvestatava finantsmõju riigieelarvele**: tehtud kulud on auditi tulemusel tunnistatud mitteabikõlblikuks ja sertifitseeritavatest kuludest maha võetud, kuid siseriiklikult abikõlblikuks loetud, välja makstud, aga komisjonile neid abikõlblikuna deklareerida ka ei saa, mistõttu on vaja leida alternatiivsed allikad kulu katmiseks.

Teine olulise finantsmõjuga probleem on riigihangetega seotud rikkumised. Nii kohtupraktika (sh Euroopa Kohtu praktika), riigihangete seadus kui ka liikmesriikidele kohalduvad komisjoni juhised riigihangete rikkumiste kohta on pidevas muutumises. Viimastel aastatel (alates 2017. a) on komisjon ja sellest tulenevalt ka Rahandusministeeriumis asuv auditeeriv asutus võtnud luubi alla **piiravad kvalifitseerimistingimused riigihangetes**. Koolituspäevad ja teavitustöö ei ole sellistel puhkudel alati piisavad, sest rikkumisi leitakse endiselt. Suurtes investeringuprojektides on nende finantsmõju väga suur. **Fikseeritud finantskorrektsioonimäärad ja nende alusel koostatud toetuste tagasinõuded tulenevad komisjoni uuendatud juhendist**,^[3] mille kohaselt konkurentsi piiravaid riigihankerikkumisi käsitletakse väga rangelt ja karistatakse fikseeritud finantskorrektsioonimäärade alusel. Kuivõrd nimetatud määrade rakendamine baseerub põhimõttel, et rikkumise tulemusel ei ole võimalik täpset finantskahju hinnata, siis on komisjoni poolt fikseeritud kindlad protsendimäärad. Ebaproportsionaalsusele on riigid, sh Eesti, korduvalt tähelepanu juhtinud. Juhendi muutmisele eelnes 1,5 aastat arutelusid liikmesriikidega, seatud protsendimäärad on komisjon kehtestanud täie teadlikkuse juures selge sooviga olla range. Regulatsioonil on ka preventiivne eesmärk, millega soovitakse toetuse kasutajaid suunata järgima valdkondlike erireegleid, et tagada Euroopa Liidu konkurentsipoliitikat. Komisjon annab toetuse ja ka reeglid.

Tulenevalt eeltoodust on ette tulnud ka olukordi, kus rakendusüksus on nõustanud toetuse saajaid valesti: nt toetuse saajate nõustamise ajal oli siseriiklikult levinud teistsugune õiguspraktika (hea tava), kuid seisukohad on ajas täpsustunud või muutunud ning kontrolli teostamise ajal selgub, et rakendusüksuse varem antud nõuanne osutub vääraks; või varasemate sama hanke kontrollide käigus ei ole probleemi tuvastatud, ühel hetkel on audiitorite või siseriikliku toetuse andja teadlikkus kasvanud ning leidnud probleemi hilisemate kontrollide raames kas hanke elluviimise või elluviimise järgses etapis. Sellist muutust ei ole võimalik ette näha. Juhul, kui seotud kulusid komisjonile sertifitseerida ei ole võimalik ja neid ei ole võimalik toetuse saajalt tagasi saada või põhjendatud toetuse saajalt tagasi nõuda, tuleb mitteabikõlblike kulude katteks leida vahendid riigieelarvest.

Süsteemist tingitud mitteabikõlblike kulude minimeerimiseks ja välistamiseks viiakse alates 2020. aastast läbi **ümarlaudasid**^[4] eesmärgiga kujundada ühtne seisukoht enne auditi lõpparuande kinnitamist (mis komisjoni jaoks muudab välja toodud mitteabikõlblikud kulud lõplikuks). Ümarlaua koosseisus on korraldusasutuse, auditeeriva asutuse, rakendusüksuse ja vajadusel ka rakendusasutuse esindajad ning selle tulemusel kinnitatud auditi lõpparuande osas ei peaks rakendusüksus enam teistsugusele seisukohale asuma. Komisjonile kulude abikõlblikkuse kinnitamise eest vastutab korraldusasutus, mistõttu on viimase seisukoht määrav. Täiendavalt on alates 2019. aastast kokku lepitud, et iga komisjoni maksetaotluse koostamisel kontrollitakse, kas lisandunud tasutud finantskorrektsioonide puhul on esitatud vaie või ei ole vaide menetlemise tähtaeg veel saabunud. Kui tagasimakse tehakse enne vaideotsuse saamist, siis kuni **vaidemenetluse lõpuni finantskorrektsiooni**

aluseks olevaid kulusid komisjoni maksetaotlustest maha ei arvata. Vaiete lahendamisel peab samuti järgima komisjoni juhendit: kui komisjoni kehtestatud juhendis on protsendimäärad ette kirjutatud, siis ei ole vaideorganil õigust rikkumisele leebemalt tõlgendada.

Kontaktid

Kui kellelgi on täpsustavaid küsimusi tehnilise poole pealt, siis esimeses järjekorras palun pöörduge oma **valitsemisala pearaamatupidaja** poole või siis riigi pearaamatupidaja poole.

Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna välisvahendite talitus, Juhan Anupõld, nõunik, 5885 1365, juhan.anupold@fin.ee

Riigi Tugiteenuste Keskuse toetuste arendamise osakonna riskijuhtimise ja järelevalve talitus, Mairi Uusen, talituse juhataja, 663 1941, mairi.uusen@rtk.ee

[1] Vahendatavate välistoetuste all mõeldakse siinkohal on riigisest rakendussüsteemi omavaid toetusskeeme, kus välistoetuse vahendaja annab riigisiseselt kokku lepitud valdkondade tegevustele määratletud tingimustel välistoetuse edasi. Vahendatavateks välistoetusteks on näiteks: Euroopa Regionaalarengu Fond, Euroopa Sotsiaalfond, Ühtekuuluvusfond, Euroopa Merendus- ja Kalandusfond, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond, Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond, Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra Finantsmehhanismid, Eesti-Šveitsi koostööprogramm, Eesti-Läti programm, Eesti-Vene programm, Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond, Sisejulgeolekufondid, uuel perioodil lisanduvad Õiglase Ülemineku Fond ja Taaste- ja vastupidavusrahastu.

[2] EGESIF_15_0016-04

(https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_audit_accounts_en.pdf), EGESIF_15_0017-04

(https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_withdrawals_recoveries_en.pdf), seisukoht NR. regio.ddg.d.5/JO/(2019)8319003 ja EGESIF_15_0018-04

(https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_prep_exam_accounts_en.pdf), 03/12/2018

[3] KOMISJONI OTSUS, 14.5.2019, millega kehtestatakse suunised kohaldatavate riigihanke-eeskirjade rikkumise korral liidu rahastatavate kulude suhtes tehtavate finantskorrektsioonide kindlaksmääramiseks. Otsus kättesaadav:

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/GL_corrections_pp_irregularities_ET.pdf, lisa:

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/GL_corrections_pp_irregularities_annex_ET.pdf

[4] Ümarlaudade läbiviimise täpsem protsess on kirjeldatud korraldusasutuse koostatud juhises „Juhendmaterjal juhtimis- ja kontrollisüsteemide ning projektiauditite järeltegevuste menetlemiseks“.

Viimati uuendatud 11.12.2023